

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА
„ПРОФИЛАКТИКА И РЕХАБИЛИТАЦИЯ НА ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ
СПЕЦИАЛИСТИ“

1. ОПИСАНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Все повече изследователи, работодателски организации, синдикати, частни и държавни институции обръщат внимание на спешната необходимост от диагностика за справяне с хроничния стрес на работното място при педагогическите специалисти. Подобни съвместни инициативи подчертават необходимостта от прилагането на програми, ориентирани към намаляване на психосоциалните рискове и стреса и изграждане на устойчивост.

Министерство на образованието и науката в сътрудничество със социалните партньори – синдикати и работодателски организации, ангажират вниманието и волята си за обединяване около национална програма, чрез която да реализират дейности по отношение на профилактиката, рехабилитацията и преодоляването на професионалния хроничен стрес и прекомерното натоварване, водещи до бърнаут синдром (емоционално изтощение, деперсонализация и понижена работоспособност) на педагогическите специалисти, които в изпълнение на своите задължения ежедневно се грижат за живота и благополучието на децата и учениците.

2. ЦЕЛИ И ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Общата цел на програмата е диагностика на бърнаут синдром и развитие на устойчивост при педагогическите специалисти. Програмата обхваща цялата територия на страната.

Специфичните цели на програмата са ориентирани към изграждане на компетентности за разпознаване и управление на стреса от страна на педагогическите специалисти; Осигуряване на условия за подкрепа на педагогическите специалисти, преминаващи през програми за рехабилитация.

Очакваните ползи са насочени, както към предоставяне на ефективни стратегии за справяне със стресорите на работното място и превенция на бърнаут синдром, така и към укрепване на здравето и благополучието; Ранно откриване на заболяване, преди пълното разгръщане на клиничната симптоматика и насочване за ранно лечение за подобряване на прогнозата и намаляване на честотата на тежките симптоми и хронифициране на заболяването; Повишаване на грижата за качество на живот и благосъстояние.

Постигането на тези цели е от решаващо значение за професионална мотивация и реализация на учителите. От уменията за изграждане на устойчивост зависи тяхното мотивиране за оставане в професията и в системата на образованието, последващо кариерно развитие и лично и семейно благоденствие. И най-сетне: усещането за щастие в личния и професионалния живот на преподавателите неминуемо рефлектира върху качеството на учебния процес и оттам – върху благосъстоянието на техните ученици.

Обхват на програмата: национален

3. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Модул 1 „Профилактика на педагогическите специалисти“ - до 100 участници;

Модул 2 „Рехабилитация на педагогическите специалисти“ - до 1000 участници;

Модул 3 „Диагностика и превенция на риска от бърнаут синдром и развитие на устойчивост при педагогическите специалисти“ – достъпен за всички педагогически специалисти.

4. ЦЕЛЕВА ГРУПА

По МОДУЛ 1: Педагогическите специалисти от държавните и общинските детски градини и училища, центровете за подкрепа на личностното развитие (ЦПЛР), регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО), Националният дворец на децата (НДД), Държавният логопедичен център (ДЛЦ).

По МОДУЛ 2: Педагогическите специалисти от държавните и общинските детски градини и училища, центровете за подкрепа на личностното развитие (ЦПЛР), регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО), Националният дворец на децата (НДД), Държавният логопедичен център (ДЛЦ), педагогическите специалисти от частните училища (ЧУ) и частните детски градини (ЧДГ).

По МОДУЛ 3: Педагогическите специалисти от държавните и общинските детски градини и училища, центровете за подкрепа на личностното развитие (ЦПЛР), регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО), Националният дворец на децата (НДД), Държавният логопедичен център (ДЛЦ), педагогическите специалисти от частните училища (ЧУ) и частните детски градини (ЧДГ). Достъпът до електронния портал ще бъде осигурен за педагогическите специалисти от всички възрастови групи, които практикуват в малките и големите градове и селата. Приоритет ще бъде даден на специалисти с учителски стаж по специалността над 3 години.

5. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

МОДУЛ 1 и МОДУЛ 2

- подобрен здравен статус на учителите и другите педагогически специалисти;
- намален брой отсъствия от работа по здравословни причини.

МОДУЛ 3

Резултатите, които чрез тестов инструментариум, достъпен през електронен портал за индивидуалната диагностика на бърнаут синдрома и насоки за развитие на устойчивост при педагогическите специалисти, са свързани с:

- предоставяне на ефективни индивидуални стратегии за справяне със стресорите на работното място и личния живот;
- ранна диагностика и превенция на бърнаут синдром;
- повишаване на мотивацията и работоспособността на служителите;
- понижаване на риска от заболявания в следствие на хроничен стрес;
- намален брой отсъствия от работа по здравословни причини;
- информираност и сензитивност към развитието на индивидуални и групови умения за справяне с хроничния стрес на работното място и в личния живот;
- повишаване на благополучието;
- развитие на научно-изследователския потенциал за мониторинг на дименсиите на бърнаут синдром в целевата група преди и след интервенции;
- развитие на научно-изследователския потенциал при диагностика и развитие на устойчивост в целевата група преди и след интервенции.

6. БЮДЖЕТ

Общ бюджет	270 000 лв.
Модул 1 „Профилактика на педагогическите специалисти“	5 000 лв.
Модул 2 „Рехабилитация на педагогическите специалисти“	150 000 лв.
Модул 3 „Диагностика и превенция на риска от бърнаут синдром и развитие на устойчивост при педагогическите специалисти“	95 000 лв.
Електронна система за организация на реализирането на програмата	20 000 лв.

7. ДОПУСТИМИ КАНДИДАТИ

Държавните и общинските детски градини и училища, центрoвете за подкрепа на личностното развитие (ЦПЛР), регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО), Националният дворец на децата (НДД),

Държавният логопедичен център (ДЛЦ), педагогическите специалисти от частните училища (ЧУ) и частните детски градини (ЧДГ).

8. СРОК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Срокът за изпълнение на НП „Профилактика и рехабилитация на педагогическите специалисти“ е до 10.12.2024 г.

9. МЕХАНИЗЪМ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Механизмът за наблюдение и отчитане се осъществява от МОН и РУО. При реализацията на програмата основно се осъществява мониторинг от регионалните управления на образованието, базиран на пряката и на обратната връзка между кандидатстващите педагогически специалисти. Наблюдението и отчитането на изпълнението на програмата включва преглед на документите за включване и платежните документи, удостоверяващи възстановяването на средства чрез електронна система за организация на реализирането на програмата

10. ДЕМАРКАЦИЯ И ДОПЪЛНЯЕМОСТ С ДРУГИ НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ИЛИ ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИ ИЛИ ДРУГИ МЕЖДУНАРОДНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

Средствата по националната програма не могат да се използват за дейности, финансирани с други бюджетни средства или от фондовете на Европейския съюз.

Декларацията за включване в модулите на програмата съдържа следния текст: „Декларирам, че дейностите, за които кандидатствам, не са финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема или процедура от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма“.

Когато по програмата са одобрени педагогически специалисти от частни детски градини и училища, е необходимо да се представи банково извлечение, че предоставените финансови средства са насочени и изразходвани само за нуждите на учителите. Банковото извлечение е неделима част от пакета документи към декларацията, който педагогическия специалист, кандидатстващ по Модула, предоставя в РУО.

11. ДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ И СРОК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

1. МОДУЛ 1 - ПРОФИЛАКТИКА НА ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ

Модулът обхваща дейности за ранно откриване на заболяване преди пълното разгръщане на клиничната симптоматика и насочване за ранно лечение за подобряване на прогнозата и намаляване на честотата на тежките симптоми и хронифициране на заболяването, както и прилагането на нови мерки в грижата за здравето на педагогическите специалисти. Модулът предвижда допълнителни профилактични прегледи, консултации и/или изследвания извън осигурените в рамките на задължителното здравно осигуряване, проведени от педагогическите специалисти до 15.09.2024 г.

11.2. МОДУЛ 2 - РЕХАБИЛИТАЦИЯ НА ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ

Модулът включва дейности, отнасящи се до рехабилитация на заболявания по програмата на НОИ въз основа на установена диагноза, посочена в направление от личен или лекуващ лекар за групи заболявания, проведени от педагогическите специалисти до 15.09.2024 г.

В дейностите на Модул 2 могат да участват педагогически специалисти, които имат медицинско направление и медицинска документация за заболявания от следните групи:

- сърдечно-съдови заболявания;
- стомашно-чревни и чернодробни заболявания;
- бъбречно-урологични заболявания;
- ендокринни заболявания;
- гинекологични и андрологични заболявания;
- кожни заболявания;
- заболявания на централната нервна система;
- заболявания на дихателната система;
- заболявания на опорно-двигателния апарат;
- заболявания на периферната нервна система.

11.3. МОДУЛ 3 – „ДИАГНОСТИКА И ПРЕВЕНЦИЯ НА РИСКА ОТ БЪРНАУТ СИНДРОМ И РАЗВИТИЕ НА УСТОЙЧИВОСТ ПРИ ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ“

Дейностите по модул 3 включват осигуряване на постоянен достъп до електронен портал за диагностика на бърнаут синдром и развитие на устойчивост при педагогическите специалисти.

11.3.1. Порталът ще предлага индивидуализиран достъп до функционалности:

- оценка на влиянието на психосоциалните фактори на професионалната, семейната и социалната среда върху появата на бърнаут синдром при педагогическите специалисти;
- тест за самооценка на нивата на бърнаут синдром и навременна обратна връзка с резултати и препоръки за профилактика;

- тест за самооценка на устойчивостта;
- индивидуални и групови техники, упражнения, тренинги и стратегии за справяне със стреса и повишаване на устойчивостта.

11.3.2. Разработване на цялостна изследователска концепция и дизайн за:

- Проучване влиянието на психосоциалните фактори на професионалната и социалната среда върху риска от появата на бърнаут синдром;
- Изследване на бърнаут синдром и психическата устойчивост.

11.3.3. Предлагане на адаптирани индивидуални и групови техники, упражнения, тренинги и стратегии за повишаване на психологическата устойчивост при педагогическите специалисти (2024г.)

- Разработване на електронен портал за управление на стреса като уеб базирана система за провеждане на проучвания (до 3 месеца след одобряване на програмата);
- Имплементация на проучването чрез регистрация в системата със служебните акаунти на педагогическите специалисти (30 юли 2024г.);
- Публично представяне на резултатите от изследването (30 ноември, 2024 г.);
- Публикуване на резултатите от изследването в научни сборници и списания (до 10 декември, 2024 г.).

12. ДОПУСТИМИ РАЗХОДИ И ЕТАПИ НА ФИНАНСИРАНЕ

По МОДУЛ 1 се възстановяват до 50 лв. от стойността на разхода, направен за един педагогически специалист, преминал през профилактичен преглед.

По МОДУЛ 2 се възстановяват средства на стойност до 150 лв. от разходите, направени за доплащане на храна и такса резервация за един педагогически специалист, включен в НП „Профилактика и рехабилитация на педагогическите специалисти“.

По МОДУЛ 3

Разходи за услуги, които се възлагат на ДВУ чрез споразумение.

13. УСЛОВИЯ И РЕД ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ПО ПРОГРАМАТА

Кандидатстването по Модули 1 и 2 на националната програма се осъществява чрез:

13.1. Подаване на декларация по образец от педагогическия специалист с приложени документи до директора в определените в програмата срокове. Директорът проверява и одобрява документите на всеки педагогически специалист с „Формуляр за извършена проверка от директора“. Одобрените от директора документи за възстановяване на разходи на педагогическия специалист се подават до Началника на съответното РУО. Началникът на РУО предоставя обобщени списъци за региона към МОН за финансиране.

Образци на Декларацията, Формуляра за извършена проверка от директора, Списъка за региона, който се предоставя в МОН и Таблица с разпределение на средствата по Модул 2 за всеки регион се утвърждават от министъра на образованието и науката и се публикуват на сайта на МОН.

13.2. Възстановяването на разходите се осъществява чрез първостепенния разпоредител с бюджет (ПРБ). На общинските и държавните образователни институции разходите за рехабилитация се възстановяват чрез съответния ПРБ, обработил документите и одобрил заявките. За включените педагогически специалисти от ЧДГ и ЧУ се възстановяват разходите за рехабилитация чрез съответното РУО, обработило и одобрило заявката.

13.4. Когато общата сума на заявените за възстановяване средства по програмата достигне размера на определения размер на средствата за региона, РУО преустановява възможността за кандидатстване. При остатък от определените средства за един регион, същите могат да бъдат преразпределени по други региони, с повече кандидати.

13.5. Не се финансират разходи за:

- профилактични прегледи, финансирани в рамките на задължителното здравно осигуряване;
- профилактични прегледи, проведени по изготвения списък на службите по трудова медицина на подлежащите специалисти, организирани и проведени от работодателите за своя сметка в избрано от него лечебно заведение или на основание КТД на общинско ниво;
- медицински прегледи, изследвания, рентгенови снимки и други материали, изискващи се за прием за рехабилитация;
- нощувки, рехабилитационни процедури и разходи за храна, които са за сметка на НОИ.

13.6. Във всеки от трите модула по програмата, педагогически специалист може да участва само веднъж за 2024 г. Дейностите, за които се заявява възстановяване на разходи по програмата, трябва да са стартирали след датата на одобряването на националната програма от Министерския съвет и не по-късно от 15.09.2024 г. за модул 1 и Модул 2

МОДУЛ 1

Всеки педагогически специалист в държавни и общински детски градини и училища, ЦПЛР, РЦПППО, НДД, ДЛЦ може да заяви желание за участие в дейностите по Модул 1 „Профилактика на педагогическите специалисти“ индивидуално чрез подаване на декларация до директора на съответната образователна институция. Към декларацията се прилага разходооправдателен документ за проведен профилактичен преглед и/или консултация, и/или диагностична процедура, и/или изследване извън осигурените в рамките на задължителното здравно осигуряване.

Допустимо е директорите на държавните и общинските училища и ДГ, на ЦПЛР, РЦПППО, НДД и ДЛЦ да сключат договор с медицински център за провеждането на профилактични прегледи на лицата по утвърден от тях списък или да определят друг ред за осъществяване на профилактичните прегледи, като за всеки педагогически специалист от списъка се прилага общия списък на включените педагогически специалисти и общия разходооправдателен документ.

Представя се обобщена заявка за възстановяване на разходи по Модул 1 и 2 до Началника на съответното РУО. Срок за кандидатстване пред РУО: 30.09.2024 г.

Представят се обобщени списъци за региона към МОН за финансиране.

Началникът на съответното РУО в срок до 05.10.2024 г. представя на ръководителя на националната програма обобщени списъци за региона за финансиране.

МОДУЛ 2

Всеки педагогически специалист може да заяви желание за участие в дейностите по Модул 2 „Рехабилитация на педагогическите специалисти“ индивидуално чрез подаване на декларация до директора на образователната институция. Педагогическите специалисти от ДГ, ЦПЛР, РЦПППО, НДД и ДЛЦ, ЧДГ и ЧУ подават декларация до началника на съответното РУО. Към декларацията се прилагат следните документи:

- медицинско направление от личен или лекуващ лекар за рехабилитация;
- удостоверение или протокол за рехабилитация, резултат от приложеното медицинско направление;
- разходооправдателен документ за проведена рехабилитация.

Представя се обобщена заявка за възстановяване на разходи по Модул 1 и 2 до Началника на съответното РУО. Срок за кандидатстване пред РУО: 30.09.2024 г.

Началникът на РУО в срок до 05.10.2024 г. представя на ръководителя на националната програма обобщени списъци за региона за финансиране.

МОДУЛ 3

До електронния портал ще бъде осигурен достъп за педагогическите специалисти от всички възрастови групи, които са заети в системата на предучилищното и училищното образование. Приоритет ще бъде даден на специалисти с професионален стаж по специалността над 3 години.

Срок за кандидатстване чрез електронния портал: за целия период на Програмата

14. ПРОЦЕДУРА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ И ОДОБРЕНИЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Директорът на всяка образователна институция след проверка на приложените документи кандидатства пред РУО по Модул 1 и/или Модул 2 в срок до 30.09.2024 г.

РУО обобщава списъците за всеки модул и при изпълнение на целевите стойности за брой включени педагогически специалисти за даден модул преустановява приема на заявки от образователните институции – в срок до 05.10.2024 г. изпраща списъците към МОН.

Всеки педагогически специалист може да се включи в Модул 3 чрез електронен портал за управление на стреса чрез регистрация в системата със служебен акаунт на педагогически специалист.

За организиране и координиране на дейностите по разглеждане, одобряване, контрол и наблюдение на програмата се създава комисия на институционално, регионално и национално ниво на приемане на документи. Комисията в МОН проверява и обобщава заявките, подадени от РУО, до 30.10.2024 г. и предлага за одобрение на министъра на образованието и науката доклад и списък със заявените за финансиране суми.

За организация на реализирането на програмата се използва електронна система.

15. ОТЧИТАНЕ НА ПРОЕКТИТЕ

Срокът за изпълнение и отчитане на НП „Профилактика и рехабилитация на педагогическите специалисти“ е до 10.12.2024 г.